

BASJER

Er zijn van die thema's waar je, als prediker, alleen maar je vingers aan kan branden. In 'calvinistisch' Nederland hoort daar het thema 'uitverkiezing' zeker bij. Het valt te betwijfelen of we in staat zijn om naar zo'n tekst als die we net hebben gehoord, enigszins onbevangen te luisteren. 'Uitgekozen', 'voorbested' kunnen zulke woorden er überhaupt? Mogen ze gebruiken worden? Is het slim, is het wijs om ze te gebruiken?

Mijn eerste voorstel zou zijn om gelijk met elkaar af te spreken dat het noch slim noch wijs is. Het is gewoon gek. Maar het is zo'n gekte die wel bij het avontuur hoort dat wij 'geloven' noemen. De schrijver van deze brief (die we, volgens traditie 'Paulus' noemen), schrijft géén droge theologische verhandeling. Hier is geen strenge dogmatische theoloog aan het woord die vooral wil dat zijn gemeenschap de juiste leer zou aanhangen. Hier spreekt een zanger, een dichter die een vurige lofzang aanheft: op de Levende, zoals zo velen in vóór hem en ná hem het deden. En die lofzang is tevens een zegenbede een gelukwens. Uit zijn woorden spreekt het geloof uit dat geen gesloten systeem blijkt maar eerder een liefdesverhaal is. Hij voelt zich bemint en hij wil dat diegenen die naar zijn woorden luisteren dit gevoel met hem zouden delen.

In het jidisch is er een heel bijzonder woord dat men bezigt als twee mensen van elkaar houden en hun leven met elkaar willen delen. Het is het woord 'basjer'. 'Basjer' komt van het Duitse woord 'Bescherung' dat zo veel betekent als 'cadeau-geven'. 'Bescherung' vindt op Sinter-Claas-avond plaats of met de Kerst. 'Voor elkaar 'basjer'-zijn wil dus zeggen dat je voor elkaar uitgekozen bent en aan elkaar geschonken. Je ziet elkaar als gift, als cadeau, je bent met elkaar beGIFTigd. Wat Paulus bezingt is juist zo'n toestand van 'basjer': voor elkaar geschapen zijn en op het bepaald moment aan elkaar geschonken-zijn: van God en de gemeenschap. Het doet denken aan het 'Hooglied', die prachtige verzameling van de liefdesliederen die haar plaats in de Schriften heeft gekregen, omdat men in de menselijke liefde een unieke afspiegeling is gaan zien van de liefde van de Levende voor zijn volk.

'Hij heeft voor ons gekozen', 'In liefde heeft hij ons voorbestemd': voor zichzelf, schrijft Paulus. En hij doet het met dezelfde innerlijke verbazing en in dezelfde verrukking die ook in de woorden van het 'Hooglied' klinken:

'Vriendin van mij,
(...)
Hoe lieflijk zijn je wangen en je ringen,
hoe sierlijk zijn je hals en je ketting.
Laten we een gouden sieraad voor je maken,
bezaaid met zilveren stipjes'.

Zo'n God wordt hier bezongen: een verliefde God, een God die gek is op de mens, die naar hem/haar verlangt. Deze liefde ziet Paulus geopenbaard, onthuld, in Jezus. Of anders: zo'n God, een op de mens gek zijnde God, is voor hem door Jezus van Nazaret, concreet en tastbaar geworden, meer dan in alle andere verhalen uit de rijke traditie van het joodse volk. God en de mens zijn voor elkaar 'basjer'. En het moet bezongen en het moet zichtbaar worden. Het moet vlees worden, het moet handen en voeten krijgen. Want het is geen 'spirituele liefde' alleen. Zo'n liefde kenden misschien de Griekse wijzen maar niet de bijbel. Hier moet alles vlees worden: zo concreet en zo materieel mogelijk. Het moet tot brood en wijn worden om van te eten en van te drinken. Het moet tot water worden, het water om van te leven.

Vanochtend gaan we met elkaar breken en delen en we gaan dopen. Er is brood en wijn, genoeg voor allen, en er is water, dat klein beetje water dat net genoeg is om van te leven. Maar vooral zijn wij hier: met elkaar om van elkaar te leren wat het eigenlijk betekent om geliefd te zijn, wat het betekent dat

iemand werkelijk naar je verlangt, zich voor jou, voor mij, voor ons, geschapen weet: voorbestemd, uitverkoren. Niet in de zin van het ene of het andere leerstuk, maar in die waarin deze worden door mensen gebruikt worden die verliefd zijn en op het punt staan om voor elkaar te kiezen en die keuze aan elkaar kenbaar te maken. En misschien nog sterker, nog duidelijker in de zin waarin de ouders tegen hun pasgeboren kind aankijken, wanneer ze dat kind als geschenk aannemen en zeggen: wees welkom onder ons, wij hebben op je gewacht, wij hebben ons voorbereid op je komst en we willen dat je je werkelijk goed voelt in deze wereld, geliefd en uitverkoren om ons kind te zijn: een mens onder de mensen, kostbaar, uniek, mooi... De doop is: juist zo'n verwelkoming in het leven, onder ons. Een verwelkoming met een belofte, dat je naar elkaar op zoek zal gaan, telkens weer, en telkens weer elkaar zal proberen te ontdekken. Dat je in de liefde voor elkaar zult groeien en er steeds opnieuw handen en voeten aan te geven: ook als het moeilijk wordt, vooral als het moeilijk wordt. Het is heel wat en we weten dat het nog vaak blijken zal dat we niet in staat zijn om deze belofte te vervullen. En toch willen wij dat het duidelijk wordt, op zijn minst van tijd tot tijd, dat we 'basjer' zijn: deelnemers aan een liefdesverhaal: gekend, gewild, bemind. Door elkaar en door hem/haar die we de Levende noemen, wiens aanwezigheid we onder ons vermoeden en bezingen en wier liefde voor de mens: die volstrekt gekke, ongelimiteerde, onvoorwaardelijke liefde, we zichtbaar willen maken...

Jarek Kubacki.